

Teeme ise 2014

C keel

Peeter Salong

TTÜ Robotiklubi

Sisujuht

- Mõisted
- Taustaprotsess
- Projekti loomine
- C keel
 - Näiteprogramm
 - Süntaksireeglid
 - Nimed ja andmetüübid
 - Muutujate deklareerimine ja väärtuse omistamine
 - Avaldised, operaatorid
 - Funktsioonid
 - Skoop
 - Laused
 - Failid
 - Koodi kirjutamise soovitusel

Mõisted

- **Arvutiprogramm** - kindlate reeglite järgi kirja pandud instruksioonide kogum, mis on mõeldud arvuti protsessorile täitmiseks.
- **Programmeerimiskeel** – tehiskeel arvutile instruksioonide kirja panemiseks. Keelel on kindel süntaks (lauseehitus) ja semantika (tähendus). Keele abil kirja pandud lauseid kutsutakse lähtekoodiks.
- **Kompilaator** – programm, mis muudab inimesele arusaadava lähtekoodi arvutile arusaadavaks masinkoodiks. Meie kasutame **AVR-GCC** kompilaatorit.

Taustaprotsess

Käskood	Operant/Operandid
Masinkood <i>Binary machine language</i>	0011011100111001 1100011001010011 1111010000010101 1111000001110010
Assembler keel <i>Assembly language</i>	ADD a,b,c MOV d, M XOR c,d
Kõrgtaseme keel <i>High-level language</i>	If n<100 then a:= b else v[i]:=k[j-1] end;

Simulaatoriprojekti loomine

- Atmel Studio uue simulaatoriprojekti loomine ja seadistamine
- **File->New->Project...** Vali **GCC C Executable project Project** ja sisesta projekti nimi. Muuda vajadusel projekti asukohta.
- Vali mikrokontrolleriks **ATmega16** (omab simulaatori tuge).
- Simulaatori aktiveerimiseks vali **Project->Properties->Tools** ja määra Selected debugger kui Simulator.
- Lülita välja optimeerimine menüüst **Project->Properties->Toolchain->AVR/GNU C Compiler->Optimization**. Määra Optimization level None(-O0).

C keele näiteprogramm

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    printf("Hello world!");
    return 0;
}
```


C keel

- Programm koosneb:
 - Funktsioonidest (function) - tehted
 - Muutujatest (variable) – andmed
 - Makrodest (macro) – programmi lähtekood esitatud ühe avaldisena
- Üldist
 - Olulisim funktsioon: “main”
 - Funktsioone ja muutujaid pannakse kirja lausetena (tinglikult võib öelda, et funktsioon on liitlause, mis koosneb lihtlausest).

C keel - süntaks

- Funktsiooni sisu kirjutatakse looksulgude vahele {}
- Iga lihtlause lõpeb semikooloniga ‘;’
- Valged sümbolid (tühimik):
 - Tühik
 - Tabulaator
 - Reavahetus
- Eralduse tüübid:
 - Kohustuslik eraldus – vähemalt 1 tühimik
 - Vabatahtlik eraldus – tühimik võib puududa

C keel - Nimed

- Suuri ja väikeseid tähti eristatakse
- Nimi võib sisaldada ainult suuri ja väikeseid ladinatähti, numbreid ja alakriipsusid.
- Nimi ei või alata numbri sümboliga
- Näited: name, S66m , 6S6m, _, jUhAn

C keel - Andmetüübid

- Baas-andmetüübid:
 - `int, char, short, long, "float"`
- Massiivid:
 - `char[], int[][]`
- Struktuurid:
 - `struct { char, int }`
- Ühendtüüp (jagatud mälu):
 - `union { char[2], short }`

C keel – AVR-GCC kompilaatori baas- andmetüüpide suurused

NB! Samad andmetüübid ei pruugi omada samu arvvaheemikke teiste kompilaatoritega

Nimetus	Bitte	Minimaalne	Maksimaalne
(signed) char *	8	-128	127
unsigned char	8	0	255
(signed) int	16	-32768	32767
unsigned int	16	0	65535
(signed) long	32	-2 147 483 648	2 147 483 647
unsigned long	32	0	4 294 967 296

- Atmel Studio teeb vaikumisi *char* -> *unsigned char*
(muuda *Project*->*Properties*->*Toolchain*->*AVR C Compiler*->*General*)

C keel – Muutujate deklareerimine ja väärtuse omistamine

- unsigned int intValue;

- intValue = 145;

- char charValue = 150;

Andmetüübi nimi

Muutuja nimi

Väärtuse omistamine

- charValue > intValue ?

C keel - Massiivid ja struktuurid

```
unsigned char array[3]; // Ühemõõtmeline massiiv  
unsigned int table[10][20]; // Kahemõõtmeline massiiv
```

```
// Struktuurne muutuja  
struct {  
    int speed;  
    unsigned int horsepower;  
} car;
```

```
// Struktuurne andmetüüp  
typedef struct {  
    int x, y, r;  
    char colour[20];  
} circle;
```

```
circle circlesOnPicture[20]; // Massiiv struktuurist
```


C keel – Avaldised

// Avaldis

[operand1] [operaator] [operand2]

- Operand on konstant, muutuja või funktsioon.
- Operand võib ka ise omakorda avaldis olla.
- Avaldiste väärtusi saab omistada muutujatele, anda funktsiooni argumentideks või tagastada funktsioonis.

```
int y = 17 - 5 * 2;
```

```
int x = doubleTheValue(10 / 3);
```


Operaatorid (tehted)

- Aritmeetika:
+ - / * %
- Loogikaavaldised:
! && ||
- Bitiloogika:
~ & | ^ << >>
- Võrdlus:
== != < > <= >=
- Omistus:
=
- Arvutus-omistus:
+= -= *= /= |=

C keel -funktsioonid

- Funktsioon – instruksioonide kogum, mis täidab kindlat programmi osa ning mis omab omaette skoopi.
- Funktsiooni definitsioon:

```
int power (int base, int i)
```

```
{
```

```
return 0;
```

```
}
```

parameeter

funktsiooni nimi

väljundmuutuja andmetüüp

funktsiooni töö lõpetaja

TTÜ Robotiklubi

C keel - funktsioonid

- Funktsiooni deklaratsioon, definitsioon ja väljakutsumine

```
#include <avr/io.h>

/* funktsiooni "power" deklaratsioon*/
int power(int base, int n);

int main(void)
{
    int val;
    // funktsiooni "power" väljakutsumine
    val = power(2, 5);
}

// funktsiooni "power" definitsioon
int power(int base, int n)
{
    int p;
    for (p = 1; n > 0; --n)
    {
        p = p * base;
    }
    return p;
}
```


C keel - Skoop

- Avalik skoop on üle kõigi lähtefailide ühes projektis
- Failisisene skoop on ühe faili piires
- Kohalik skoop on loogsulgude vahel

C keel – skoop näide

```
int i = 0;
```

```
int function()  
{  
    int i = 3;  
    return i;  
}
```

```
int main(void)  
{  
    i = function();  
    return 0;  
}
```


C keel - laused

- Tingimuslause
 - *if* *[(avaldis)] { [lause] }*
 - *if*, *if-else*, *if-elseif-else*
- Valikulause
 - *switch* *[(avaldis)] { case [väärtus]: break; }*
 - *switch*

C keel - laused

- Tsüklilised laused
 - *for* (*[alguslause]; [avaldis]; [lõpulause]*) *{[lause]}*
 - *while* (*[avaldis]*) *{[lause]}*
 - *do**{[lause]}* *while*(*[avaldis]*)
- Tsükli suunajad
 - *break;* - lõpetab kogu tsükli
 - *continue;* - lõpetab hetke iteratsiooni

Failid

- *.c fail – lähtekoodi fail, mis sisaldab funktsioonide definitsioone (sisu).
- *.h fail – päise fail, mis sisaldab globaalsete muutujate ja funktsioonide deklaratsioone
- Failidevaheline skoop
 - extern

C keel - include

- #include < > ja #include " " vahe?

C keel - soovitus

- Kumb on arusaadavam?

```
int power(int base, int n)
{
    int p;
    for (p = 1; n > 0; --n)
    {
        p = p * base;
    }
    return p;
}
```

```
int power(int base, int n)
{
    int p;
    for (p = 1; n > 0; --n)
    {
        p = p * base;
    }
    return p;
}
```

- Kood kirjutada treppi!

C keel - soovitus

```
int    power(    int base, int n)
{
    int p;
    for (p = 1 ; n > 0; --n)
    {
        p=p*base;
    }
    return p;
}
```

Hoida ühtset stiili!

Täna!

TTÜ Robotiklubi